

Rekenkamercommissie Steenwijkerland en Westerveld

Onderzoek naar Sturing, beheersing, verantwoording en toezicht bij de IGSD/NWG.

1 Aanleiding

Een van de pijlers van de drie decentralisaties is de Participatiewet (naast de Wmo en Jeugdhulp). De financiële belangen die met dit beleidsterrein gepaard gaan zijn groot en overschrijdingen ten opzichte van de begroting zijn voor een belangrijk deel voor risico van de gemeente. Daarnaast is deze wet te kenmerken als een “open-einde regeling”. Hiermee wordt bedoeld dat de wet geen budgetplafond kent. Het recht op een uitkering kan immers niet worden onteigend wanneer dit leidt tot overschrijding van de begroting. Een actieve rol van de gemeente om hierin sturend op te treden en een actieve informatievoorziening vanuit de IGSD/NWG is essentieel om grip op deze verbonden partij-relatie te hebben. Tegenvallers in de uitvoering (die zich financieel vertalen) raken de gemeente namelijk direct (omdat dit een substantieel deel van de gemeentebegroting betreft) en hebben daarmee mogelijk direct gevolgen voor andere beleidsterreinen.

Diverse raadsfracties in zowel Steenwijkerland als Westerveld hebben hun zorg geuit over de uitvoeringspraktijk bij de IGSD/NWG. In de gemeente Steenwijkerland heeft dit zelfs tot een motie geleid met daarin het verzoek aan de rekenkamercommissie om een onafhankelijk onderzoek te doen naar het verleden van de IGSD/NWG (hoe het de afgelopen jaren gegaan is).

De vragen die de raad in de motie stelt, zijn:

“Hoe heeft het zover kunnen komen dat de taakstellingen van de IGSD organisatie niet zijn gehaald, er inefficiënt is gewerkt en er daarnaast veel geld verloren is gegaan aan frictiekosten van voormalig personeel en daarnaast een fors toegenomen cliëntenbestand?”

“Hoe hebben het bestuur en de organisatie van respectievelijk de IGSD / NWG en de gemeente de afgelopen vijf jaar gefunctioneerd?”

Wij spitsen het onderzoek toe op de gemeentelijke sturing, beheersing, verantwoording en het gevoerde toezicht over de afgelopen vijf jaar om de achterliggende oorzaken van de veronderstelde problemen objectief te kunnen vaststellen.

2 Afbakening

Deze overwegingen leiden tot de volgende set aan hoofd- en deelvragen:

2.1 Hoofdvraag.

In hoeverre was vanuit de gemeente de sturing, beheersing, verantwoording en toezicht op de IGSD/NWG adequaat?

2.2 Onderzoekperiode

2010 – heden.

Aanleiding voor het onderzoek is de motie die op 8 december 2015 in de gemeenteraad is aangenomen. Zij stelt dat er de afgelopen 5 jaar veel is misgegaan binnen de sociale dienst. Een

onderzoeksperiode van 5 jaar, na het moment van aannemen van de motie, is een prima termijn om daarbinnen inzicht te krijgen in de onderzoeksvragen.

2.3 Deelvragen.

1. Op welke manier is vanuit de gemeente de sturing, beheersing, verantwoording en toezicht op de IGSD/NWG ingericht?
2. Welke rol heeft de raad vervuld in het proces van sturing, beheersing, verantwoording en toezicht op de IGSD/NWG?
3. Welke rol heeft het college vervuld in het proces van sturing, beheersing, verantwoording en toezicht op de IGSD/NWG?
4. Hoe heeft de IGSD/NWG haar rol ingevuld in dit proces?
5. Op welke manier kan de raad zijn sturing, beheersing, verantwoording en toezicht op de IGSD/NWG beter uitvoeren?

3 Uitwerking

Onder deze deelvragen vallen aspecten als de vraag, in hoeverre het college met zijn informatievoorziening de raad in positie brengt om kaders te stellen en te controleren ten aanzien van de IGSD en Participatiewet en in hoeverre de IGSD/NWG hierin een actieve rol heeft (gehad). Maar ook, in hoeverre de raad zelf initiatieven neemt om in positie te komen (een leveringsplicht bij het college neerleggen of eigen initiatiefvoorstellen inbrengen / afdwingen). Het rapport zal deze brede deelvragen in een normenkader concretiseren.

Deze onderzoeksopdracht is geformuleerd ten behoeve van zowel de Gemeente Steenwijkerland als de gemeente Westerveld. In de uitwerking van dit onderzoek worden de onderzoeksvragen voor de gemeenten afzonderlijk beantwoord.

3.1 Definities

De hieronder genoemde definities geven invulling aan de begrippen zoals deze in het onderzoek worden gehanteerd.

<u>sturing,</u>	is de gerichte beïnvloeding waarmee ervoor wordt gezorgd dat iets (of iemand) doet wat gevraagd wordt / zoals het moet.
<u>beheersing,</u>	is de controle / de macht uitoefenen over van onderwerp, inclusief het volledig begrijpen ervan.
<u>verantwoording</u>	Het uitleggen waarom iets zo is gegaan. Het principe dat individuen, organisaties en de gemeenschap verantwoordelijk zijn voor hun handelingen en gevraagd kunnen worden deze aan anderen toe te lichten.
<u>Toezicht</u>	Het door systematische controle (informatie uitwisseling / informatie verzamelen) ervoor waken dat iets gebeurt en dat het gebeurt volgens bepaalde normen.

(de bovenstaande begrippen komen samen in het begrip “governance”)

<u>Governance</u>	Het waarborgen van de onderlinge samenhang in de wijze van sturen beheersen en toezichthouden van een overheidsorganisatie, gericht op een efficiënte en effectieve realisatie van beleidsdoelstellingen, alsmede het daarover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van belanghebbenden.
-------------------	---

3.2 Object van onderzoek

De intergemeentelijke sociale dienst (IGSD) is de sociale dienst waarin de gemeenten Steenwijkerland en Westerveld de uitvoering van de WWB, Re-integratie (nu Participatiewet) als ook de bijzondere bijstand en diverse kleinere regelingen als IOAW, IOAZ en Bbz hebben ondergebracht. De NoordWestGroep N.V. is het SW-bedrijf van de gemeenten Steenwijkerland en Westerveld.

4 Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is om vast te stellen of en in welke mate de sturing, beheersing, verantwoording en toezicht van/op de IGSD/NWG als adequaat kan worden beschouwd en hoe hier mogelijk verbeteringen in zijn aan te brengen.

Er is de afgelopen jaren veel gebeurd bij de IGSD/NWG en de gemeenteraad heeft het gevoel op afstand te staan van de inhoud en slechts in beeld te zijn bij de gevolgen van het beleid. Dit betreft veelal afwijkingen van de opgave waarvoor de IGSD staat. Het gevolg is dat de raad in beeld komt wanneer er aanvullende middelen nodig zijn. Het gevoel hier op afstand van te staan maar wel voor de gevolgen te worden aangesproken voelt niet goed. Het onderzoek dient licht te werpen op de vraag of dit een terechte claim is en/of de governance van de IGSD adequaat is georganiseerd.

5 Uitvoering

De rekenkamercommissie is voornemens een onderzoeksbureau in te huren voor het uitvoeren van het onderzoek. Een lid van de rekenkamercommissie begeleidt de dagelijkse gang van zaken.

5.1 Onderzoeksfasen

Globaal worden de volgende fasen doorlopen in het onderzoek:

- 1 Startbijeenkomst met de betrokken ambtenaren
- 2 Dossieranalyse
- 3 Opstellen normenkader
- 4 Interviews
- 5 inclusief een groepsgesprek met raadsleden
- 6 Analyse van de bevindingen
- 7 Opstellen concept-rapportage
- 8 Ambtelijk hoor en wederhoor (technische reactie)
- 9 Opstellen definitieve rapportage, inclusief conclusies en aanbevelingen
- 10 Bestuurlijke reactie door het college van burgemeester en wethouders (deze reactie wordt integraal in het rapport opgenomen)
- 11 Mogelijk nawoord door de rekenkamercommissie
- 12 Aanbieding van het rapport aan de raad.

5.2 Tijdenpad

De onderzoeksperiode is gepland in de 2^e helft van 2016. De rapportage is dan eind 2016 / begin 2017 gereed. Bij het opstellen van deze planning wordt uitgegaan van een flexibele medewerking van alle betrokkenen bij het onderzoek (i.c. raads-, collegeleden, directie en bestuur IGSD/NWG en medewerkers van de gemeente).

De belasting van het onderzoek beperkt zich tot deelname van een raadslid per fractie aan een groepsgesprek en van de verantwoordelijke (voormalig) wethouder(s) aan een individueel interview. Ook de (voormalig) bestuurders van de IGSD-NWG worden gevraagd voor een interview. De belasting voor de gemeentelijke organisatie zal zich beperken tot het deelnemen aan interviews van de betrokken medewerkers, het tijdig ter beschikking stellen van de complete dossiers en het reageren op de rapportversies in het ambtelijk en het bestuurlijk wederhoor.